

rak yorumlamışlar ve Rebeka'nın kiliseyi temsil ettiğini söylemişlerdir (a.g.e., IX, 4-6).

Kur'an'da İshak kelimesi on yedi yerde geçmektedir. Altı yerde İbrâhîm, İsmâîl ve İshak sıralamasıyla (el-Bakara 2/133, 136, 140; Âl-i İmrân 3/84; en-Nisâ 4/163; İbrâhîm 14/39), bir yerde Hz. İbrâhîm'e (es-Sâffât 37/112), bir yerde Sâre'ye müjdelenmesi (Hûd 11/71) şeklinde, dokuz yerde ise İsmâîl zikredilmeden İbrâhîm'e İshak ve Ya'kûb'un verilmesi, İbrâhîm, İshak ve Ya'kûb sıralamasıyla (el-En'âm 6/84; Hûd 11/71; Yûsuf 12/6, 38; Meryem 19/49; el-Enbiyâ 21/72; el-Ankebût 29/27; es-Sâffât 37/113; Sâd 38/45) zikredilmektedir. Kur'an'a göre Hz. İbrâhîm, putperest kavmi tarafından ateşe atıldıktan (el-Enbiyâ 21/68; es-Sâffât 37/97) ve ilâhî yardım ile kurtulduktan sonra kavmini terk ederek bereketli diyara ulaştırılır (el-Enbiyâ 21/70-71). İbrâhîm sâlihlerden bir evlât vermesi için Allah'a dua eder (es-Sâffât 37/100). Duası kabul edilir ve kendisine uslu bir erkek çocuk müjdelenir. Bu çocuk belli bir yaşa gelince İbrâhîm'den oğlunu kurban etmesi istenir. Baba ve oğul emre uyarlar ve imtihanı başarırlar. Karşılığında kurban edilecek oğul yerine büyük bir kurbanlık koç verilir, kendilerine iyi bir nam bırakılır ve sâlihlerden bir peygamber olmak üzere İshak müjdelenir. Kendisi ve İshak mübarek kılınır (es-Sâffât 37/101-113). Bu ifadelerden İshak'ın Hz. İbrâhîm'in ilk çocuğu olmadığı, ilk çocuğunu kurban etme imtihanını başarıyla verdiği için ikinci çocuğu olarak müjdelendiği ve onun peygamber kılındığı anlaşılmaktadır.

Tevrat'ta olduğu gibi Kur'an'a göre de Hz. İbrâhîm çocuğu olmadığı için Allah'a yalvarıp çocuk istemiş (es-Sâffât 37/100), ilerlemiş yaşında çocuk sahibi olmuştur (İbrâhîm 14/39). Kur'an'da Hz. İbrâhîm bu durumu ifade ederken, "İhtiyar halimde bana İsmâîl'i ve İshak'ı lutfedene Allah'a hamdolsun" demekte, buradan ikinci çocuğun İshak olduğu anlaşılmaktadır. Kur'an'da ayrıca Tevrat'ta olduğu gibi Hz. İbrâhîm'in misafirleri kıssası da yer almakta, bu çerçevede İshak'ın müjdelenmesi söz konusu edilmektedir. İbrâhîm'e gelen Allah elçileri (melekler) o esnada ayakta olan ve gülen Sâre'ye İshak'ı, ardından da Ya'kûb'u müjdeliler. Sâre'nin, "Olacak şey değil, ben bir kocakarı, bu kocam da bir ihtiyar iken çocuk mu doğuracağım? Bu gerçekten şaşılacak bir şey!" demesi üzerine melekler, "Allah'ın emrine şaşıyor musun? Ey hâne

halkı, Allah'ın rahmeti ve bereketi sizin üzerinizdir" diye cevap verirler (Hûd 11/69-73).

Kur'an'da üç yerde (Meryem 19/49; el-Enbiyâ 21/72; el-Ankebût 29/27), Hz. İbrâhîm'in putperest kavminden ayrılışından sonra kendisine İshak'ın bağışlandığı ifade edilmekte, peygamberlik ve kitapların onların soyundan gelenlere verildiği bildirilmektedir. İshak Kur'an'da ayrıca Hz. Yûsuf'un atası olarak zikredilir (Yûsuf 12/6, 38). Ya'kûb'un sorusu üzerine oğulları, "Senin ve atalarının İbrâhîm, İsmâîl ve İshak'ın ilâhı olan tek Allah'a kulluk edeceğiz" demişler (el-Bakara 2/133), müslümanlardan, "Biz Allah'a ve bize indirilene, İbrâhîm, İsmâîl, İshak, Ya'kûb ve esbâta indirilene, Mûsâ ve İsâ'ya verilenlerle, rableri tarafından diğer peygamberlere verilenlere, onlardan hiçbirisi arasında fark gözetmeksizin inandık ve biz sadece Allah'a teslim olduk" demeleri istenmiştir (el-Bakara 2/136). İshak'ın yahudi ve hristiyan olmadığı da belirtilmiştir (el-Bakara 2/140).

Kur'an'da İshak'a vahiy gönderildiği (en-Nisâ 4/163), hidayete erdirildiği (el-En'âm 6/84), sâlihlerden olduğu (el-Enbiyâ 21/72), mübarek kılındığı (es-Sâffât 37/113), doğumunun müjdelendiği (Hûd 11/71; es-Sâffât 37/112), onun ilâhî bir bağış olduğu (el-En'âm 6/84; İbrâhîm 14/39; Meryem 19/49; el-Enbiyâ 21/72; el-Ankebût 29/27) bildirilmektedir.

Tevrat'ta Hz. İbrâhîm'in İshak'ı kurban etmek istediği ismen açık olarak ifade edilirken Kur'an'da isim belirtilmemiş, bu sebeple İbrâhîm'in hangi oğlunu kurban etmek istediği hususunda görüş ayrılığı ortaya çıkmıştır. Müslümanların çoğunluğu kurban edilmek istenenin İsmâîl olduğunu kabul ederken sahâbeden Hz. Ömer ve Ali, sonraki nesillerden Kâ'b el-Ahbâr, Saîd b. Cübeyr, Ebû'l-Hüzeyl el-Allâf, Zührî, Süddî, Taberî, İbn Kuteybe gibi âlimler İshak'ın kurban edilmek istendiğine kanidirler. Abdullah b. Mes'ûd da İshak peygamberden "zebîhullah" diye söz eder. İslâmî kaynaklarda Hz. Yûsuf'un Mısır kralına, "Benimle beraber yemek yemek mi istiyorsun? Ben, İbrâhîm Halîlullah'ın oğlu İshak Zebîhullah'ın oğlu Ya'kûb Nebiyyullah'ın oğluyum" dediği rivayet edilir. Bazı kaynaklarda (meselâ bk. Sa'lebî, s. 92-93) İshak'ın kurban edilmesiyle ilgili birçok hadis rivayet edilirse de bunların hiçbirisi sahih hadis mecmualarında bulunmamaktadır. Bu son kaynaklardaki hadislerde Hz. İshak sadece ismen zikredilmektedir.

Kur'an ve hadisler dışındaki İslâmî kaynaklara göre Sâre, Hz. İbrâhîm'in amçası Harran'ın (Süddî'nin nakline göre Harran melikin) kızıdır. Lût kavmini helâk etmekle görevli melekler Allah'ın emriyle İbrâhîm'e uğrayıp ona ve Sâre'ye bir çocukları olacağını müjdeleyince bunu duyan Sâre gülmüş ve Cebrâîl'e bu işin olabilemesinin alâmetini sormuştur. Cebrâîl eline kuru bir dal alıp parmakları arasında yuvarlamış, neticede dal yeşermiştir. Bunun üzerine Hz. İbrâhîm, "O doğacak çocuk Allah'a kurbandır" demiştir. İshak, Esav ve Ya'kûb'un doğumlarından sonra 100 yıl daha yaşamış, 170 yaşında vefat etmiştir. Çocukları onu babası İbrâhîm'in yanına defnetmişlerdir (a.g.e., s. 81-102). İslâmî kaynaklarda geçen İshak'la ilgili bilgiler yahudi kaynaklarındakilerle büyük benzerlik gösterir.

BİBLİYOGRAFYA :

Lisânü'l-'Arab, "shk" md.; Mustafavî, *et-Tahkik*, I, 73; *Müsned*, I, 236, 270; II, 96; Buhârî, "Enbiyâ", 10, 13, "Tefsîr", 12/1, "Ferâ'iz", 9, "Ta'birü'r-rü'yâ", 6, 9; Ibn Mâce, "Tib", 36; Ebû Dâvûd, "Sünnet", 20; Tirmizî, "Tib", 18; Sa'lebî, *'Arâisü'l-mecâlis*, Beyrut 1985, s. 81-102; Mevhûb b. Ahmed el-Cevâlikî, *el-Mu'arreb* (nşr. Ahmed Muhammed Şakir), Tahran 1966, s. 13-14; E. Mangelot, "Isaac", *DB*, III/1, s. 930-935; J. Horowitz, *Koranische Untersuchungen*, Leipzig 1926, s. 90-91; H. Cazelles, "Patriarches. Abraham et Isaac", *DBS*, VII, 130-131; a.mlf., "Isaac", *Catholicisme*, Paris 1967, VI, 114-115; C. C. Torrey, *The Jewish Foundation of Islam*, New York 1933, s. 49; A. Jeffery, *The Foreign Vocabulary of the Qur'an*, Cairo 1938, s. 60; L. Hicks, "Isaac", *IDB*, II, 728-731; R. W. Moss - E. T. Ryder, "Isaac", *DB*, s. 422-423; W. M. Watt, "İshâk", *EP* (Fr.), IV, 114-115; D. W. Martin, "Isaac", *New Catholic Encyclopedia*, Washington 1967, VII, 661; I. Jacobs, "Akedah", *EJd.*, II, 480-484; "Isaac", a.e., IX, 4-6; F. E. Greenspahn, "Isaac", *ER*, VII, 287-288; *Dictionnaire encyclopedique du Judaïsme*, Paris 1993, s. 90-92, 548-549.

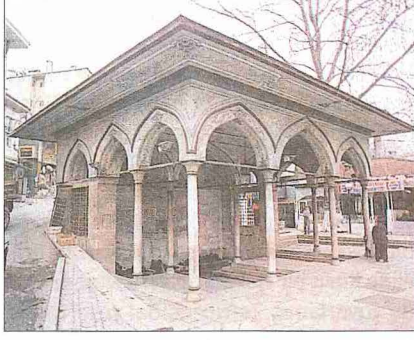
ÖMER FARUK HARMAN

İSHAK AĞA ÇEŞMELERİ

Gümrük Emîni İshak Ağa'nın
(ö. 1176/1763)

İstanbul'da yaptırdığı çeşmeler.

I. Mahmud devrinde başta gümrük emînliği olmak üzere çeşitli görevlerde bulunan İshak Ağa'nın İstanbul'da beş çeşme yaptırdığı bilinmektedir. Çeşmelerin dördü Beykoz'da, biri Kireçburnu'nda bulunmaktadır. Bunlar arasında en muhteşemi, Beykoz Camii'nin (Mustafa Ağa Camii) karşısındaki ulu çınarın altında bulunan ve "Onçeşmeler" diye anılan meydan çeşmesidir.

İshak Ağa'nın Beykoz'daki meydan çeşmesi – İstanbul

Beykoz İskele Meydanı. Suyu oldukça gür bir kaynaktan beslenen çeşmenin yerinde daha eski bir çeşmenin bulunduğu bilinmektedir (Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, II, 152). Kanûnî Sultan Süleyman ve II. Selim'in has odabaşlarından Behruz Ağa'nın yaptırdığı bu küçük çeşmenin üzeri kubbeyle örtülüydü. İbrahim Hakkı Konyalı, Mimar Sinan'a cami, mektep, çarşı ve çeşme gibi eserler inşa ettiren Behruz Ağa'nın bu çeşmeyi de ona yaptırmış olabileceğini ileri sürmektedir (İst.A, V, 2652). Ancak Sinan'la ilgili tezkirelerde çeşmenin adı geçmemektedir. Eremya Çelebi Kömürciyan, muhtemelen bu çeşmenin yerine işaret ederek iskele-nin yanında yerden fışkıran su ile Rumca kitâbeli eski bir su haznesi gördüğünü kaydeder (İstanbul Tarihi, s. 46).

I. Mahmud, harap durumda olan Beykoz yakınındaki Tokat Kasrı'nı yeniletirken Beykoz halkının susuzluktan şikâyet etmesi üzerine Behruz Ağa'nın yaptırdığı eski çeşmenin onarımı için Sadrazam Seyyid Hasan Paşa'yı görevlendirmiş, fakat kısa bir süre sonra paşanın azledilerek sürgüne gönderilmesi üzerine bu görev Gümrük Emni İshak Ağa'ya verilmiştir. *Mir'ât-ı İstanbul*'da (I, 231) Şair Nevres'in çeşme için kitâbe metni olarak yazdığı on kıtalık bir kaside bulunmaktadır. Bu kitâbe metninin çeşmeye konulmak üzere hazırlandığı, fakat gelişen olaylar sebebiyle konulamadığı anlaşılmaktadır. Günümüzde mevcut olan kitâbede ise İshak Ağa'nın adı ve 1159 (1746) tarihi yer almaktadır. Celi sülüs hatla tek satır halinde yazılan kitâbenin hattatı, adı kaydedilmemiş olmakla beraber İshak Ağa'nın yaptırdığı diğer bütün çeşmelerin ki-

tâbelerini de yazan Edirneli Emin Efendi'dir.

Yapıda barok üslûp özellikleri görülmektedir. Geniş saçaklı bir çatı altında yer alan çeşmenin sofa kısmının eni 6, boyu 8, yüksekliği 4 m. kadardır. Bunun ardında su haznesi yer alır. Haznede toplanan su tunçtan yapılmış on adet lüleden sürekli akmakta ve bundan dolayı yapı "On-çeşmeler" diye anılmaktadır. Lülelerden ortada bulunan iki tanesinin çapı diğerlerinden daha geniştir. Lülelerin sıralandığı, hazne duvarıyla ortak olan bu muhteşem cephe kaliteli mermer levhalarla kaplanmış, çapı geniş olan iki lüle dilimli bir kemere sahip sağır bir nişin içine alınmıştır. Sığ bir tekneye akan suyun taşan kısmı, mermer döşemeye oyulmuş "T" şeklindeki bir kanalcık vasıtasıyla denize yollanmaktadır.

Yol seviyesinden aşağıda bulunduğu için çeşmeye üç yandan birkaç basamaklı merdivenle inilir. Çatısı, kenger yapraklarından oluşan dilimli başlıklara sahip sekiz adet ince gövdeli mermer sütun ve on iki kemerle taşınmaktadır. Lülelerin bulunduğu kısmın üzeri yayvan bir çapraz tonoz, dışa kemerlerle açılan öndeki kısım ise geniş saçaklı ahşap bir çatı ile örtüldür. Haznenin üzeri de hafif meyilli bir çatıyla kapatılmıştır. Kesme taş ve tuğladan inşa edilen haznenin tabanında altıgen biçimli tuğlalar kullanılmıştır.

İshak Ağa Çeşmesi'nin tavan, saçak altı ve kemerleri kalem işleriyle süslenmiştir. Bej renkte bir zemin üzerine yeşil ve kırmızının hâkim olduğu bitkisel kompozisyonlar yapılmış, panolar kırmızı renkte dar bordürlerle sınırlanmıştır. Bunlar, çeşmenin Türk klasik üslûbunda yapılmış orijinal süslemeleridir. Daha önceki bir onarım sırasında eski süslemelerin üzeri-

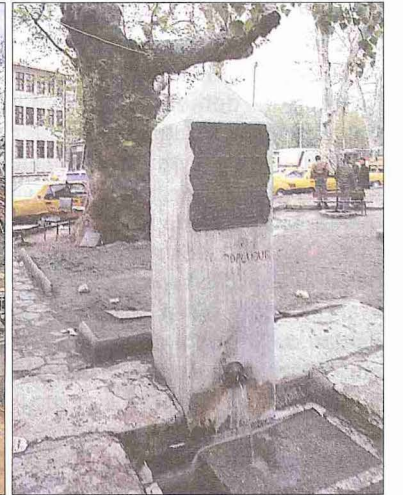
ne Ermeni ustalar tarafından Batı üslûbunda ağır bir süsleme yapılmıştır. Ekrem Hakkı Ayverdi gözetiminde Sular İdaresi'nin yaptırdığı sonraki onarımda bugün görülen süslemeler ortaya çıkarılarak restorasyonları gerçekleştirilmiştir. Çeşme son olarak Aralık 1986'da Beykoz Belediyesi tarafından onarılmıştır.

Çeşmenin yakınındaki tek hamam Behruz Ağa zamanında buradaki çeşmeye vakfedilmiştir. Çeşmenin üst kısmında Ahmed Ağa tarafından yaptırılan iki odalı ahşap mektep 1909'da cülûs şenlikleri sırasında çıkan yangında yanmıştır.

Beykoz Çayırı. Beykoz çayırında İshak Ağa tarafından yaptırılan iki çeşme bulunmaktadır. Bunlardan denize daha yakın (güneyde) olanı kır kahvesinin önünde yer alır. Yerli halkın Terazibaşı Çeşmesi dediği çeşme İshak Ağa'nın ilk azledilişinden sonra 1163 (1750) yılında yapılmıştır. Üzerindeki tarih kitâbesi üç satır halinde celi sülüs hatla yazılmıştır. Görüntü itibarıyla mermerden yapılmış bodur gövdeli bir dikilitaş izlenimi veren çeşme, 1,20 x 1,00 m. ebadında dikdörtgen kesitli kaideden gelişen prizmatik bir şekle sahiptir. Dört cephesinde dikdörtgen silmelerle sınırlanmış sahî nişler yer almakta, ayna taşı şekline bürünmüş olan bu yüzeylerde birer lüle bulunmaktadır. Bugün sadece kitâbenin yer aldığı cephe-deki lüleden su akmaktadır. Çeşmenin eski fotoğraflarından anlaşıldığı kadarıyla bütün cephelerde birer tekne bulunmaktaydı (Tanışık, II, 355). Günümüzde yalnız kitâbeli cephede zemin seviyesinden aşağıda bir tekne mevcuttur. Boyu 4 metreye varan haznesi kademeli bir mermer saçakla nihayetlenmektedir. Üst kısmına volütlerle süslü, çift yana meyilli bir çatı biçimi verilmiştir.

Beykoz çayırında İshak Ağa tarafından yaptırılan çeşmeler

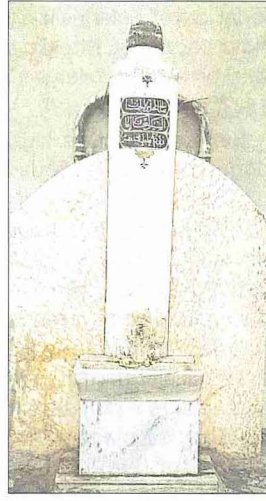

İkinci çeşme Ortaçeşme mevkiindeki çınar ağacının altındadır. Mermerden yapılmış olan bu çeşmenin de gövdesi prizmatik ve üst kısmı pramidal biçimlidir. Bunun sadece güneydoğu yönündeki cephesinde bir lüle ile önünde tekne yer almaktadır. Aynı cephedeki celi sülüs hatla yazılmış üç satırlık kitâbede 1166 (1753) tarihi mevcuttur. Çeşmenin ilgi çekici yanı, kuzeybatı cephesinde dikdörtgen bir silme içine mihrap biçiminin verilmiş olmasıdır ve bu haliyle bir namazgâh - çeşme olduğu anlaşılmaktadır. Çeşme halen bakımlı durumda ve suyu akmaktadır.

Yalıköy Camii. Beykoz'da yaptırdığı diğer bir çeşme de Serbostânî Mustafa Ağa Camii'nin (Yalıköy Camii) mihrap dış duvarı önünde yer almaktadır. Ana caddenin genişletilmesi, caminin onarımı ve müftülük binasının yapımı sırasında yerinden sökülen çeşme bir süre Beykoz Belediyesi'nin deposunda muhafaza edilmiş, 1996 yılında tekrar yerine monte edilmiştir. Bir cephesinden mihrap duvarına komşu, yan cepheleri sağır olan çeşmenin lüle ve teknesinin bulunduğu cephede, iki adet ince gövdeli sütunçe arasına alınmış satırlı bir niş içine ayna taşı konumunda ve sütun gövdesini andıran silindirik biçiminde mermer bir taş konulmuştur. Altta bu taşın içine oyulan su kanalı vasıtasıyla beslenen lüle mevcut olup üstte de kitâbe yer almaktadır. Kitâbeye göre çeşmenin inşa tarihi 1154'tür (1741). Çeşmenin üst kısmı küçük bir kavuk şeklinde biçimlenmekte olup bu haliyle bir mezar taşını andırmaktadır. Teknesinin iki yanında testi setleri yer almaktadır.

Kireçburnu. Kireçburnu'nda ana cadde üzerindeki set üstünde, Kireçburnu Camii (Ağaçaltı Camii) önünde bulunmaktadır. Diğerlerine oranla çok daha sade bir görünüme sahip olan çeşme basit bir ayna taşı ile mermer bir oluktan ibarettir. Ayna taşı üzerindeki celi sülüs hatla Emin

İshak Ağa'nın,
Serbostânî
Mustafa
Ağa Camii
mihrap
dış duvarı
önündeki
çeşmesi -
Beykoz /
İstanbul

Efendi tarafından yazılmış iki satırlık kitâbesi 1163 (1750) tarihlidir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ayvansarayî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, II, 152; a.mlf., *Mecmûa-i Tevârih* (nşr. Fahri Ç. Derin - Vahid Çabuk), İstanbul 1985, s. 260-261; Mehmed Râif, *Mir'ât-ı İstanbul*, İstanbul 1314, I, 231; a.e. (haz. Günay Kut - Hatice Aynur), İstanbul 1996, s. 302-304; İbrahim Hilmi Tanışık, *İstanbul Çeşmeleri*, İstanbul 1945, II, 110-112, 344-346, 348, 350-351, 354-355; Saadi Nazım Nirven, *İstanbul Suları*, İstanbul 1946, s. 235; P. G. İnciyan, *XVIII. Asırda İstanbul* (nşr. H. D. Andreasyan), İstanbul 1974, s. 126-127; Kâzım Çeçen, *İstanbul'da Osmanlı Devrindeki Su Tesisleri*, İstanbul 1984, s. 179; Eremya Çelebi Kömürçyan, *İstanbul Tarihi: XVII. Asırda İstanbul* (trc. H. D. Andreasyan), İstanbul 1988, s. 46, 270; Affan Egemen, *İstanbul'un Çeşme ve Sebilleri*, İstanbul 1993, s. 430, 432, 437; Aziz Ogan, "Beykoz'da İshak Ağa Çeşmesi ve Boğaziçi Eski Su Tesisleri", *TTOK Belleteni*, sy. 158 (1955), s. 8-9; İ. Hakkı Konyalı, "Beykoz İshak Ağa Çeşme-i Kebiri", *İst.A.*, V, 2646-2647, 2652-2655, 2670, 2671; Semavi Eyice, "İshak Ağa Çeşmesi", *TA*, XX, 230; a.mlf., "Çeşme", *DİA*, VIII, 280-281; Muhittin Serin, "Emin Efendi, Edirneli", a.e., XI, 114; E. Karakaya, "İshak Ağa Çeşmesi", *DBİst.A.*, IV, 193-195.

HÜLYA KOÇ - ENİS KARAKAYA

İSHAK b. ALİ er-RUHÂVÎ (إسحاق بن علي الرواهي)

(ö. 319/931'den önce)

Hekimlik ahlâkına dair
Edebü't-Tabib
adlı eseriyle tanınan tabip.

Ruha'da (Urfa) doğdu. Irak yöresinde yaşadığı, bir ara Halep'te bulunduğu anlaşılmaktadır. Steinschneider kaynak göstermeden onun bir hristiyan olduğunu söyler. J. Christoph Bürgel ise *Edebü't-Tabib*'in mevcut yazmasının ilk sayfasındaki "İshak b. Ali el-Yehûdî" kaydına da-

yanarak müellifi kendisinden daha meşhur yahudi meslektaşları arasında görme eğilimindedir (ZDMG, CXVII [1967], s. 91). Yine *Edebü't-Tabib*'deki bazı ifadelerinden onun tek tanrılı olduğu sonucu çıkmaktadır. Meselâ bir yerde (*Edebü't-Tabib* [nşr. F. Sezgin], s. 12) Allah'ın vahdâniyetini ikrar etmenin gerektiğini vurgularken bir başka yerde (a.g.e., s. 20) Huneyn b. İshak'ın tevhid mezhebine aykırı inanca sahip bulunduğu söz eder. Bu bilgilere göre Ruhâvî'nin yahudi olması ihtimali yüksektir. Fuat Sezgin de onun bir muvahhid olduğunu teyit etmektedir (GAS, III, 264). Hakkında tek kaynak olan İbn Ebû Usaybia'nın verdiği kısa mâlûmata göre Ruhâvî, döneminde başarılı bir hekim olarak ün yapmış, ayrıca bir Câlînûs (Galen) uzmanı sayılmıştır (*Uyûnû'l-enbâ*, s. 342). Ruhâvî'nin ölüm tarihi tesbit edilememiştir. *Edebü't-Tabib*'in ilmî neşrini hazırlayan Merîzen Saîd Merîzen Asîrî eserin başına eklediği incelemede Ruhâvî'nin, tabiplerin mesleklerini icraya başlamadan önce imtihan edilmesi yönündeki bir temennisinin 319'da (931) Abbâsî Halifesi Muktedir-Billâh tarafından uygulamaya konulduğunu hatırlatarak onun 319'dan önceki bir tarihte vefat ettiği sonucuna varır (*Edebü't-Tabib*, neşreden giriş, s. 8-9).

Edebü't-Tabib'deki dinî üslûptan anlaşıldığına göre sağlam bir Tanrı inancına sahip olan Ruhâvî ahlâk mefhumuna son derece önem vermektedir. Onun, gerçek bir hekim olmanın ilk şartı olarak yaratıcı bir Tanrı inancını ileri sürmesi bu bakımdan ilgi çekicidir. Tanrı her şeye kâdir, hikmet sahibi, öldüren, dirilten, hasta eden, şifa veren bir varlıktır. Bir hekim bütün sevgi ve düşüncesini gönülden Allah'a yöneltmelidir (*Edebü't-Tabib* [nşr. F. Sezgin], s. 9-10). İnançını Aristo'nun *Metafizika* ve *Fizika* adlı eserlerinden, Eflâtun'un *Phaidon* diyalogundan, Hipokrat yemini'nin Arapça nüshasından (*Kitâbü'l-Eymân ve'l-ukûd*), Câlînûs'un *Fî Menâfî'i'l-a'zâ'* adlı eserinden iktibaslarla destekleyen Ruhâvî, Allah'ın varlığı ve O'nun yarattıkları hakkındaki bilgisinden hareketle esas itibarıyla şifa verenin Allah olduğu, dolayısıyla tıp sanatının insanlara Allah tarafından ilham edildiği fikrini vurgulamak istemektedir (a.g.e., s. 11-17). Bunu yaparken de üstadı Câlînûs'un otoritesine başvuran Ruhâvî, beşerî bilgiye ait metotların genel bir tıp teorisinin esaslarını kurmaya yetmeyeceğini ve bu ilmin esasları bakımından ilâhî ilhama dayandığını ileri sürer.

İshak Ağa'nın
Kireçburnu
Camii
avlusundaki
çeşmesi -
Sarıyer /
İstanbul